

John Keats

ÓDA NA MELANCHOLII

Ne, k Léthé nechod, nelisuj si lék
z oměje, jedovatý nápoj vinný,
a nestrp na svém čele polibek
rulíku, révy z vinic Proserpiny.
Z kuliček tisů nechtěj růženeč,
ať není brouk anebo smrtihlav
tvou tesknou Psyché, ani noční výr
svědkem tvých tajných smutků nakonec.
Stín na stínu, jak příliš temný háv,
by bdělou úzkost duše oslepil.

Když melancholie tě přepadne,
jak liják z mraku náhle spuštěný,
jenž zvedá květům hlavy povadlé
a halí kopec jarní zelení,
syť smutek duhou v slané písčíně,
rozsmarnou pýchou oblych pivoněk,
svěžestí růže ráno na úbočí.
A když tě milá hněvem zahrne,
za ruku chyt' ji, vyčítat si nech,
ponoř se hloub v ty dokonalé oči.

Provází krásu – krásu před smrtí,
a radost, jež si provždy na rtech hraje
s posledním sbohem – včelí bodnutí
měnící v jed, co bylo darem ráje.
Ba v samém středu chrámu rozkoše
melancholie za závoji trůní.
Uzří ji jenom ten, kdo na patře
radosti hrozny jemně drtit umí.
Tam s žezlem smutku duše najde ji
a bude její bledou trofejí.

ÓDA NA ZAHÁLKU

Tři postavy jsem spatřil jednou zrána,
stály tu bokem se skloněnou šíjí,
kráčela každá vznešeně a sama,
v sandálech tichých, v dlouhých rouchách bílých.
Plynuly kolem mne tak zadumaně,
jako když řeckou vázou otáčí se,
a přišly zpět, jako bych přednost dával
při otáčení oné první straně.
Váhal jsem nad tím feidiiovským vlysem
a žádnou z nich jsem vskutku nepoznával.

Vy mlžné stíny, kdo vás donutí
odložit masku, která tolik mate?
Bylo to tiché tajné spiknutí,
jak odkrást se a zanechat mě v drápech
mé lenosti? Čas uměl opájet,
nádherný závoj lhostejna mne halil.
Puls téměř výhost dal své lopotě,
bolest ztratila osten, radost květ.
Proč nezmizely jste a nenechaly
mě mému poklidu – a nicotě?

Potřetí vrátily se, ale proč?
Můj spánek protkáván byl ledným zdáním,
má duše byla jako kolotoč
s paprsky, květy, stínů mihotáním.
Ač rosu máje mělo na víčkách,
podmračenému jitra déšť se zpozdil,
po rámu okna stoupal hádek drzý
letošní révy s hymnem písně drozdí.
Ó stíny! Čas by byl si sbohem dát!
Na vaše roucha nestekly mé slzy.

Při třetím návratu své spanilé
tváře stočily ke mně a šly dál,
pak zmizely – já ale zpozdile
toužil mít křídla, neboť jsem je znal.
Ta nejhezčí, Láska prý jméno její,
ta druhá, bledá, to je Ambice
s rudými víčky, jimiž bdělost kryje.
Ta třetí, kterou mnozí urážejí,
já ale miluji, ta vzpurnice,
vím, že to je můj démon, Poezie.

Zmizely a já toužil po křídlech,
ó bláznovství! Co láska je, kam s ní?
Chudáček Ambice! Má krátký věk,
je v lidském srdci záchvat horečný.
A poezie? Na tom nedostí,
že nezná blaho jiter ospalých
a líných večerů na prahu snů.
Kéž bych se navždy zbavil starostí,
dny nepočítal, jež se přehnalý,
neslyšel všetečný hlas rozumu!

Sbohem, vy přeludy! Já kvůli vám
nezvednu hlavu, uloženou sladce;
nechci být krmem chválou, odmítám
být beránkem v sentimentální frašce.
Vplyňte zas do postav na řecké váze,
zjevením buďte, které vznosně kráčí.
Už sbohem! Noc dost krásných představ mívá
i jasný den těch, s nimiž je mi blaze.
Přízraky, jděte z cesty, co vám zbývá?
Nevracejte se, rozplyňte se v mracích.

Den odešel i všechna jeho krása!
Sladkost rtů, nader, sladký hlasu dar,
teplý dech, šepot, něžnost polohlasná,
lesk očí, těla dokonalý tvar.
Opadal květ, který byl nad květy,
krása sytící oči po okraj
i její dotyk z mého objetí,
vymizel hlas i teplo, úběl, ráj.
Jak nevhod vytratil se tentokrát,
právě když svatvečer – či svatá noc
voňavý závěs lásky zavly tkát
z nejhustší tmy pro svoji čaromoc.
Já misál lásky četl do setmění,
mám püst – kéž aspoň spánek dopřeje mi.

MÁ DUŠE TEMNÁ JE

Má duše temná je — ó do strun sáhni,
jen ještě harfu toužím poslouchat,
kéž uslyším ten zvuk, tak pro mne vášný,
až vzbudíš tóny tiše ve strunách.
Jestli bdí v srdci naděje mi drahá,
kouzlem těch zvuků znovu zaplane,
a pakli v očích ukryta je vláha,
vytryskne s písní, mučit přestane.

Divoce začni, z hloubky žalu v duši,
nespěchej chválit radost písněmi,
říkám ti, pěvče, nejdřív plakat musí
mé těžké srdce, jinak pukne mi.
Vždyť bylo jenom smutkem odchováno,
muselo ve zlých nocích samo bdít;
teď shůry nejhorší mu bylo dáno,
teď zlomí se — či v písní najde klid.

Nikolaus Lenau

Poštovní roh.

Ticha už je celá ves,
všecko padlo ve sny,
i ti ptáci, kterých zpěv
na stromech zněl plesný.

Samoten, hle, přichází
měsíc tamto zase,
pozdravuje tich a bled,
dolů usmívá se.

Jenom proud, jenž nezná snů,
hned jej spatřil výše,
usmívá se v pozdrav též,
»Vítej!« dí mu tiše.

Také já tu ještě bdím,
luno, jak ten pramen,
neb mne také vyhnal klid
navždy ze svých ramen.

Neopřádá krásný sen
kouzelnou mne síť,
mám si ještě s bolem svým
leccos povědět.

V dále tiše slyším znět
poštovní roh vřeskem,
náhle cosi ještě víc
hrud' mi plní steskem.

Tony písně cestovní
cestou pustou spějí,
jak se lidé lehko přec
vespól opouštějí!

Vesele vůz hrčí v dál
kamením i tokem,
nestál tam kdos, nehleděl
uslzeným okem?

Ať si stojí! ořů let
slza nevyruší,
ať mu drsný biče švih
třeba protne duši.

Uniká již rohu zvuk
v dále mému sluchu,
a já slyším zase jen
potok ve vln ruchu.

A já teskně vzpomínám
na všechny své milé,
jež jsem v dálné vlasti své
nechal pošetile.

Tato krásná letní noc
musí zajít poutí,
a můj život samota
bez nich zavanouti.

Půlnoční mne hodina
napomíná s věží.

Vy, tam v dále, vzpomeňte!
Čas jak bouře běží!

Hroby naše, vzpomeňte!
jsou již v nepokoji,
ach, že nejsme pospolu,
vlastní vinou mojí.

Podzimní píseň.

Kol smutně stromy stojí,
list vítr chladný svál,
jen jedle tmavou chvojí
se ještě chlubí dál.

Když pták si hnízdo zjedná,
je svěží jedle chvůj,
i když zvěř hrabe bledná
si v ledu pokrm svůj.

Však zřím, jak buk již schází
v tom mrazu, k žití mdlý,
jak v chladné větry hází
svůj lístek poslední.

K mé duši smutkem šeré
buk líp se hodí dnes,
že si tak k srdci bere
té zimy bol a děs.

S a m o t a.

I.

Zda byl jsi někdy sám a sám tak zcela
bez lásky, boha v pustém, širém kraji
a rány sudby zlé jsi nesl v taji
se hněvným, dusným bolem, pýchou čela?

Když každá naděj svěží odletěla,
ti jako lovci skály na pokraji
psů ztrativších se hlasy umírají,
jak pták, jenž letí, než se zima bělá.

Když byl jsi sám tak v pustém kraji kdes,
pak víš, jak láká to, by člověk jal
v své lokty kámen, na zem k němu kles'.
By polekaný svojí samotou
a zděšen, vskočil od ztrnulých skal
a teskně větru rozpjal náruč svou.

II.

Je vítr cizí, jak jej obejmouti?
a kámen mrtvý, chladný leží v pláni,
u něho marně útěcha se shání,
i nad růží tě samota tvá rmoutí.

Co dbá tě? záhy zříš, jak ve zákoutí,
v svůj skon se noříc, bledne, hlavu sklání.
Jdi dále, dále, všude umírání,
kde stvoření jdou dlouhé, tmavé pouti.

Když tu tam zříš, jak hledí okny s plesem,
pak zavrou tobě okna u chaty,
zabouchnou chýže, a ty chvíš se děsem.

Bez lásky, boha! Cesta hrůzná velí,
a v cestách vítr chladný je; a ty?
Až k zoufání je smutný svět ten celý.

Černé jezero.

Kruh lesných vrchů má tůň hlubokou v svém
klínu
a strásá v jezero vždy plno černých stínů.

A nebe pokryto je tmavých mraků roji,
a klidně rákos ční a všecky větry stojí.

Zde je tak vážný svět, něm, uzavřený v sobě,
jak poslední by hlas byl v jezera znik' hrobě.

Jak pozdrav poslední ten klid se zdá mi vskutku,
jak němé: s bohem buď! jak závět, plná smutku.

Zde je tak vážný svět a zve, bys tíhu bolu
a přání poslední bys v jezero svrh' dolů.

Ó dolů naděje! vy strhané snů sítě,
ó láska, sladká tíž, ty nocí bez snů dítě!

Jste klam, a rána má již nezacelí se mi,
však dosud sílu mám, bych srazil vás zas k zemi!

Teď vítr budí se, přes vody letí spěchem,
což srdce obměkčit mi znovu chce svým dechem?

Na břehu rákos chví se v teskném šepotání,
a větrem chví se les za břehem v příkré strání.

Tvůj slyším, přírodo, krok, tvého pláště ruch,
jak milenky své šat, když po ní pjal jsem sluch.

Chceš ještě jednou se mi na šij zavěsiti?
svým zpěvem lichotným mne do bídy svést síti?

A vítr roste v bouř, a divý kmitá blesk,
hle, černým jezerem plá rychlý, chvějný lesk.

A plá to jezerem, jak ze šťastného žití
když srdcem setmělým se vzpomínky mně řítí.

A volá to: »Ó slyš, co počítí chceš, blázne!
svou naděj', chceš-li, hoď si do té hloubky srázné?!

Však, chceš-li v jezeru svou lásku stopit žhavou,
pak musíš nejprv sám v tu vodu skočit tmavou.

Smutek nebes.

Po tváři nebe myšlénka se plíží,
ten tmavý mrak tam těžce, tesklivě;
jak chorý duchem v loži s bolnou tíží
se větrem zmítá křoví na nivě.

A rachot těžký, temný, duní s mraku,
ty tmavé brvy blýsknou zas a zas,
tak, když se k pláči má, to blýskne v zraku,
a slabý paprsk vyšlehne ven z řas.

Teď chladná hrůza stoupá ze močálu,
a stepí táhne tiché mlhy proud,
a nebe dalo, zamyšlené v žalu,
i slunci z ruky volně vypadnout.

Albigenští

Že krása musí zaniknouti,
to nejskvělejší odvanouti,
po zemi nářek zní vždy dál;
za živé ale mrtvé mítí
los světa poplete a vznítí
nejtrpčí pláč, nejhlubší žal.

TŘI INDIÁNI

Nebe v bouři mocně rozhněvané
smete mnohé duby, jak tak vane,
přehluší hlas samé Niagary;
plamennými pruty blesků plný
bíčuje mrak rozpěněné vlny,
až se zřítí vztekem v jejich tvary.

Na břehu tam stojí Indiáni,
vlnobití naslouchají v tmáni
a též stenu lesa přesmtného.
Jeden z nich je stařec zšedivělý,
nad svými však lety zpřítma celý,
ostatní dva synové jsou jeho.

Stařec hledí nyní na své syny,
jeho pohled ztemnil se, je siný,
víc než mraky, které začernaly...
Jeho oko blesk má divočejší
než ta bouře v mracích, bouře zdejší,
a on mluví, bouře srdce znalý:

„Zlořečen buď běloch, kam jen stoupá,
vlna, po níž jel a v níž se koupá,
pobuda, jenž zdolal břeh náš stinný!
Proklet vítr, služebný jich lodí!

Kleta výspa, která se mu hodí,
že ho nesrazila do hlubiny!

Denně v spěchu přes moře, jež kypí,
letí lodě, jedovaté šípy,
břehy naše zasahují v letu.
Lupičské to plémě zanechalo
v srdci smrt a nenávisť nám dalo:
Pojďte, děti, nechat zemřeme tu!“

Stařec řek... A oni odříznou tu
od vrb člun, vázaný na svém poutu,
člun, na kterém přes svou krutou tíseň
odhazují vesla do daleka nyní.
Potom s otcem oba jeho syni
začnou zpívat pohřební svou píseň.

Hromy řvou a blesky kolem planou.
Navstríc člunu smrti, v uvítanou
rackové jdou, bílí, plní chladu.
Ale pevně odhodlaní muži
jenom zpěvem se tu prudce druží,
padajíce hloub do vodopádu...

Mickiewicz

RÁNO I VEČER

Ve věnci žhoucích chmur vychází slunce zemi
a bledá luno tvář se mračí na západě;
za sluncem točí se růže rozvitá mladě,
fialka sklání se pod rosy krůpějemi.

Zjev Laury v okně vzplál. Já poklekl v té chvíli,
a ona, hladíc si své vlasy ve vrkoči,
řekla: „Proč máte vždy ráno tak smutné oči:
měsíc i fialka i ty, můj dávno milý?“

Pro nové pohledy jsem přišel za soumraku.
Měsíc se navracel, svou rudou tvář jistý,
a šerem vzkříšená fialka zdvihla listy.

Zas v okně stánula má milená, ó ano,
a v šatě krásnějším a veselejších zraků...
Zas k nožkám jsem jí klek – však smutný jako ráno.

BACHČISARAJ

Ač ještě veliké, již pusté sídlo chánů!
Síň, zametaná kdys jen čely bašů, za ní
lehátka, chodby, trůn, koutky pro milování
teď pro saranče jsou, had ovine je k ránu.

Skrz okna barevná dere se svlaček tíše,
po klenbách, po stěnách se všude plazit vidí;
ve jménu přírody zabírá dílo lidí
a balsazarovské RUINA tady píše.

Uprostřed dvorany je mísa mramorová:
fontána harému: je dosud jako nová,
a plačíc perly slz, do pustin volá dlouze:

Kde jsi, ó láska, moc a slávo, v zdejším chvatu?
Vy věčně máte žít a pramen plynout pouze!
Však, hanbo, zašly jste a pramen zůstává tu.

ZŘÍCENINY ZÁMKU V BALAKLAVĚ

Ty zámky sesuté do trosek bez souladu
střehly tě, zdobily, ó nevděčný ty Kryme!
Dnes trčí na horách jak lebky obrů přímé;
had žije v nich a též člověk podlejší hadů.

Já na věž vystoupil a hledám erbů zbytky.
Hle, tady nápis je, snad jméno bohatýra,
kdys postrach vojsk, a teď v zapomenutí zmírá
a zavinuto je jak v révy list červ plytký.

Řek do zdí tesal tu athénskou krásu svoji,
Mongolům Ital zas tu sbíjel pouta dvojí
a z Mekky přibylý zpíval své písně denní.

Dnes hroby oblétnou tu černým křídlem supí.
Tak v městě, které už mor vyhubil až k dřeni,
prapory smuteční vlají a věčně úpí.

Lermontov, Byron

Michail Lermontov

MODLITBA

V čas, kdy jen strasti k srdci lnou
a vzrůstá smutku změř,
modlitbu jednu kouzelnou
čtu v hloubi nazpaměť.

Já cítím blaho, sílu, jas
slov živých, souzvučných,
ta nesrozumitelná z krás
mi svatě dýchá v nich.

Je balvan z duše svržený,
pochyby prchly z cest,
já věřím, pláču v ony dny,
mně lehko, lehko jest.

PAMĚŤ

Já ve snách jasně viděl, co mě čeká.
Už nadějí můj zítřek nepřetéká,
hrstka mých šťastných dnů je na přelomu.
Mně úsvit žití temná mračna cloní,
mrazivý vítr neštěstí mě honí,
naděje, láska, radost jdou mi z domu.
Kož mohu paměť ještě přidat k tomu!

VERŠE PSANÉ POD JILMEM NA HŘBITOVĚ V HARROW

Ty svědku mého mládí! Oddechuje
tvých větví koruna, když nad ní větřík pluje,
kde sám teď přemítám, já, jenž tu běhal všude
s milými přáteli po stinné, zvlhlé půdě,
s těmi, jimž v paměti snad jako mně se mi
bážený záblesk chvil společně prožitých.
Ó jilme, útěšně zde nade mnou jsi bděl
stínem svých haluzí, když soumrak nadcházel,
jako se skláníš teď, když znovu ležím tady,
žel, bez těch myšlenek, jež těšily mě v mládí.
Tvé větve výmluvné, jako by byly živé,
šeptají: Vzpomeň si na to, co bylo dříve,
a jejich něžný vzkaz tajemně ke mně slét:
Rozluč se, už je čas, rozluč se naposled.

Až osud sejme mi horečné touhy břímě
a přání vyvanou a vášeň opustí mne,
pak — říkal jsem si vždy — že by mi ulehčilo
mé chvíle poslední, kdyby tak možno bylo,
abych tu našel útulek skrovný, těsný,
pod stromem, který mě zkolébat uměl ve sny.
S tím pomyšlením smrt už by mě neděsila,
kde srdce rádo dlí, zem by mu lehká byla.
Zde bych chtěl navždy spát, kde velké sny jsem sníval,
hýčkal své naděje a šťastně odpočíval.
Rád bych tu spočinul v útulku stinných šer,
přitisklý pod hlinou s otisky dětských her,
pod zemí, kryjící místo, jež měl jsem rád
a v kterém dosud jsou stopy mých kroků snad,
konejšer šuměním, jež v mládí miloval jsem,
a želen těmi jen, které tu kdysi znal jsem —
z nich leckdo truchlil by, památkou mládí spjat.
A svět by zapomněl: co lepšího si přát!